

Finansutskottets betänkande 2022/23:FiU8

Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett kreditavtal med Internationella valutafonden på högst 150 miljoner särskilda dragningsrätter, motsvarande ca 2 miljarder kronor, för utlåning till låginkomstländer via Internationella valutafondens fond Poverty Reduction and Growth Trust.

Utskottet föreslår också att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett kreditavtal med Internationella valutafonden på högst 637 miljoner särskilda dragningsrätter, motsvarande ca 9 miljarder kronor, för utlåning till låginkomst- och medelinkomstländer via Internationella valutafondens nya fond Resilience and Sustainability Trust, under förutsättning att även budgetmedel anslås till den nya fonden.

Behandlade förslag

Framställning 2021/22:RB3 Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden (IMF).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	7
Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Framställningen.....	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden

a) Avtal om lån till Internationella valutafondens fond Poverty Reduction and Growth Trust

Riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) för IMF:s fond som riktar sig till låginkomstländer, Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT), med ett belopp om högst 150 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR), motsvarande ca 2 miljarder kronor.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2021/22:RB3 punkt 1.

b) Avtal om lån till Internationella valutafondens fond Resilience and Sustainability Trust

Riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) för IMF:s hållbarhetsfond som riktar sig till låg- och medelinkomstländer, Resilience and Sustainability Trust (RST), med ett belopp om högst 637 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR), motsvarande ca 9 miljarder kronor, förutsatt att budgetmedel anslås till RST och Sverige bidrar till RST som helhet.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2021/22:RB3 punkt 2.

Stockholm den 17 november 2022

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Adnan Dibrani (S), Ida Drougge (M), Ali Esbati (V), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP) och Carl B Hamilton (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

I framställning 2021/22:RB3 Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden (IMF) föreslår Riksbanken att riksdagen medger att Riksbanken sluter ett kreditavtal om 150 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR), motsvarande ca 2 miljarder kronor, med IMF för finansiering av lån till låginkomstländer inom ramen för IMF:s fond Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT).

I framställningen föreslås också att riksdagen medger att Riksbanken sluter ett kreditavtal om 637 miljoner SDR, motsvarande ca 9 miljarder kronor, för lån till låginkomstländer och ekonomiskt sårbara medelinkomstländer inom ramen för IMF:s nya fond för hållbar utveckling, Resilience and Sustainability Trust (RST).

Riksbankschef Stefan Ingves informerade utskottet om framställningen vid utskottets sammanträde den 6 oktober 2022.

Bakgrund

PRGT

De s.k. låginkomstländernas behov av lån från IMF ökade starkt i samband med finanskrisen 2008. Under 2009 reformerade IMF sitt regelverk för att anpassa utlåningen till låginkomstländernas olika behov. Samtidigt ersattes den tio år gamla Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF) av fonden PRGT.

PRGT finansieras vid sidan av IMF:s ordinarie utlåningsmedel och består av en lånedel (med tre olika låneinstrument) och en räntesubventionsdel. Subventionsdelen är självfinansierad bl.a. genom att en del av vinsten från IMF:s försäljning av guld förts till fonden.

Sverige bidrar till både räntesubventionsdelen och lånedelen i PRGT. Bidragen till räntesubventioner överförs till IMF genom biståndsmedel och, framför allt, genom att Riksbanken, efter riksdagens godkännande under 2012 och 2013, fört över Sveriges andel av delar av vinsten från försäljningen av IMF:s guldreserv till PRGT. Genom subventionerna har räntan på låginkomstländernas lån via PRGT varit noll under större delen av 2010-talet och början av 2020-talet.

Lånemedlen i PRGT kom under första hälften av 2010-talet från 14 länder. Under 2014 bedömde IMF att man behövde ytterligare 11 miljarder SDR, då motsvarande ca 130 miljarder kronor, i lånemedel fram till 2025 för att möta låginkomstländernas lånebehov. IMF beslutade därför att be de dåvarande långivarna att förlänga sina tidigare åtaganden och samtidigt söka nya långivare till PRGT, inklusive Sverige. Riksdagen gav under våren 2016

tillstånd för Riksbanken att ingå ett avtal med IMF om ett lån för att finansiera av kreditgivningen i PRGT. Kreditavtalet fick som högst uppgå till 500 miljoner SDR, då motsvarande ca 5,8 miljarder kronor. Avtalet skulle löpa till slutet av 2024 och lånen skulle vara återbetalda senast 2034 eftersom återbetalningstiden i PRGT är tio år.

Under coronapandemin ökade låginkomstländernas behov av lån från PRGT kraftigt och IMF frågade i början av 2020 de befintliga långivarna om de kunde bidra med ytterligare låneresurser. I mitten av juni 2020 gav riksdagen Riksbanken tillstånd att ingå ett kreditavtal om ett lån till PRGT på ytterligare 500 miljoner SDR, då motsvarande ca 6,9 miljarder kronor. Avtalet gällde lån som beslutas av IMF senast 2024 och som kunde dras på t.o.m. 2029. Lånen skulle vara återbetalda senast 2039.

I dagsläget är det 70 länder som klassificeras som låginkomstländer och som därmed får låna i PRGT till subventionerad ränta.

RST

I mitten av april 2022 beslutade IMF:s styrelse att inrätta den nya fonden RST och fonden startades i samband med IMF:s årsmöte i början av oktober 2022. Syftet med fonden är att erbjuda mer långsiktig finansiering till låginkomstländer och ekonomiskt sårbara medelinkomstländer för strukturella reformer med fokus på klimatomställning och pandemiberedskap. Lånen ska ges som tillskottslån till länder som har underliggande IMF-låneprogram och ska ha en löptid på upp till 20 år (och 10,5 års amorteringsfrihet), vilket är en dubbelt så lång löptid som för IMF:s reguljära lån. Villkoren för lånen kan t.ex. handla om att inrätta en klimatanpassningsplan, införa koldioxidbeskattning och introducera grön budgetering. Lånen ska på frivillig väg tillhandahållas av starkare medlemsländer som får SDR-ränta på lånen.

För att ett land ska kunna delta och bidra till RST krävs att tre olika finansieringsdelar är uppfyllda. Den första delen består av ett lån från landets centralbank. Den andra delen består av ett avsättningskonto som även det finansieras av ett lån från landets centralbank. Syftet med avsättningskontot är att generera avkastning som i sin tur ska användas för att bygga upp fondens reserver. Den tredje delen består av ett bidrag från landets budget, motsvarande ca 2 procent av landets lån till fonden. Bidragen från statsbudgetarna ska vara fondens buffert för eventuella kredit- och likviditetsrisker.

Enligt IMF:s bedömning kommer efterfrågan på utlåning från RST att uppgå till ca 33 miljarder SDR, motsvarande ca 460 miljarder kronor. IMF räknar också med att efterfrågan kommer att vara stor redan från början på grund av bl.a. Rysslands invasion av Ukraina och den befintliga stora efterfrågan på IMF:s vanliga låneprogram. Hittills har ca 14 länder lovat att bidra med medel till RST, exklusive Sverige. Enligt IMF bör de länder som tillfrågats och är villiga att bidra med lånemedel till RST bidra med 15–20 procent av 2021 års SDR-allokering.

I dagsläget är det 143 länder som klassificeras som låginkomstländer och ekonomiskt sårbara medelinkomstländer. Räntan på lånen från RST ska differentieras mellan länderna. Låginkomstländer ska betala SDR-räntan plus 0,55 procentenheter och medelinkomstländer ska betala SDR-räntan plus 0,95 procentenheter.

Utskottets överväganden

Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger att Riksbanken ingår ett kreditavtal med Internationella valutafonden (IMF) på högst 150 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR), motsvarande ca 2 miljarder kronor, för utlåning till s.k. låginkomstländer via IMF:s fond Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT).

Riksdagen medger också att Riksbanken ingår ett kreditavtal med IMF på högst 637 miljoner SDR, motsvarande ca 9 miljarder kronor, för utlåning till låginkomst- och medelinkomstländer via IMF:s nya fond Resilience and Sustainability Trust (RST), under förutsättning att även budgetmedel anslås till RST.

Sammanfattning av Riksbankens framställning

Riksbanken föreslår att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal med IMF om en kredit till IMF på 150 miljoner SDR, motsvarande ca 2 miljarder kronor, som ska användas för lån till låginkomstländer via IMF:s fond PRGT. Banken föreslår också att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal med IMF om en kredit till IMF på 637 miljoner SDR, motsvarande ca 9 miljarder kronor, som ska användas för lån till låg- och medelinkomstländer via IMF:s nya hållbarhetsfond RST.

Enligt 7 kap. 4 § fjärde stycket riksbankslagen (1988:1385) får Riksbanken efter medgivande av riksdagen också på annat sätt än de som anges i andra och tredje styckena delta i finansiering inom IMF:s verksamhet. Om finansieringen har ett valutapolitiskt syfte eller om det finns särskilda skäl behövs inget medgivande. De föreslagna låneavtalen med IMF har inga valutapolitiska syften men ligger enligt Riksbankens bedömning inom ramen för IMF:s verksamhet. Den bedömningen gjorde också riksdagen när den 2016 och 2020 medgav att Riksbanken lämnade lån till PRGT.

Riksbanken noterar att regeringen i förslaget till ny riksbankslag (prop. 2021/22:41) föreslår att Riksbanken ska göra en framställning till regeringen i stället för till riksdagen om att lämna krediter eller delta i annan finansiering som avser låginkomstländer. Den nya arbetsordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Riksbanken anger i framställningen att anledningen till att man valde att lämna en framställning till riksdagen hösten 2022 i stället för att avvakta tills den nya riksbankslagen hade trätt i kraft var att IMF behövde ett

besked om att beslutsprocessen påbörjats inför lanseringen av RST vid årsmötena i oktober 2022.

Enligt Riksbanken är den aktuella finansieringen av PRGT och RST förenlig med förbudet mot monetär finansiering i 8 kap. 1 § riksbankslagen samt artikel 123 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och artikel 21 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (ECBS-stadgan).

De ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin har lett till ett stort och akut behov av lån från PRGT bland låginkomstländerna. Detta talar enligt Riksbanken för att Sverige bör delta i den ytterligare höjningen av PRGT:s låneresurser med 12,5 miljarder SDR som IMF föreslår. Sverige bidrar redan i dag med medel för både räntesubventioner och lån till PRGT, och den nordisk-baltiska valkretsen i IMF har historiskt varit mycket positiv till IMF:s arbete med låginkomstländer. Enligt Riksbanken har många av de länder som i dag bidrar med lånemedel till PRGT redan gjort preliminära utfästelser om att man kommer att bidra även denna gång.

Riksbanken bedömer att ett låneavtal om 150 miljoner SDR ligger på en rimlig nivå i förhållande till Sveriges s.k. kvot i IMF och storleken på andra länders förväntade lån till PRGT. Lånesumman är enligt Riksbanken dessutom relativt liten i förhållande till Sveriges nuvarande lån till PRGT på 1 miljard SDR.

Riksbanken konstaterar att IMF:s nya fond RST har ett brett stöd internationellt och att flera länder redan har gjort utfästelser om att bidra till finansieringen av fonden. Riksbanken framhåller också att Sverige och den nordisk-baltiska valkretsen varit starkt engagerade för att se till att RST kompletterar IMF:s nuvarande utlåning och att det finns ett gediget kredithanteringsramverk på plats för att säkerställa kreditkvaliteten på lånen. Enligt Riksbankens bedömning kommer IMF:s utlåning via RST att kunna möjliggöra ytterligare extern finansiering för att påskynda klimatomställningen i låg- och medelinkomstländer, via privat och annan multilateral finansiering. De villkor som finns för att länder ska få tillgång till RST-lån, den riskreserv som är kopplad till utlåningen och det väntade breda deltagandet i finansieringen av RST talar enligt Riksbanken för att även Sverige bör delta i fonden. Riksbanken anser också att den lånefördelning som IMF föreslår för de länder som väljer att bidra till fonden är rimlig i förhållande till respektive lands ägarandel i IMF.

För att ett land ska kunna delta och bidra till RST krävs att tre olika delar av finansieringen är uppfyllda. Den första delen består av ett lån från landets centralbank. Den andra består av ett avsättningskonto som även det finansieras av ett lån från landets centralbank. Syftet med avsättningskontot är att generera avkastning som i sin tur ska användas för att bygga upp fondens reserver. Den tredje delen består av ett bidrag från landets budget, motsvarande ca 2 procent av landets lån till fonden, vilket för Sveriges del skulle handla om ca 180 miljoner kronor. Bidragen från statsbudgetarna ska vara fondens buffert för eventuella kredit- och likviditetsrisker.

Riksbankens aktuella framställning om RST avser de två första delarna. För att Riksbanken ska kunna teckna avtal med IMF om att delta i RST krävs att även budgetmedel avsätts.

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2012 medgav riksdagen att Riksbanken använde Sveriges andel av vinsten från delar av försäljningen av IMF:s guldreserv till att finansiera subventionsdelen i PRGT (framst. 2011/12:RB4, bet. 2012/13:FiU14, rskr. 2012/13:26). Sveriges andel uppgick då till 7,05 miljoner SDR (eller drygt 70 miljoner kronor). Utskottet ansåg att eftersom merparten av medlemsländerna i IMF förväntades delta i IMF:s förslag till finansiering av PRGT borde även Sverige göra det. Enligt utskottet visade också utvärderingar att IMF:s program för låginkomstländerna bidragit positivt till återhämtningen och tillväxten i dessa länder.

Våren 2013 medgav riksdagen att Riksbanken använde Sveriges andel av vinsten från delar av försäljningen av IMF:s guldreserv till att finansiera subventionsdelen i PRGT (framst. 2012/13:RB4, bet. 2012/13:FiU41, rskr. 2012/13:296). Sveriges andel uppgick då till 17,61 miljoner SDR (eller ca 176 miljoner kronor), utöver den andel som man hade fattat beslut om hösten 2012. Anledningen till riksdagens nya beslut var att IMF hade beslutat att avsätta ytterligare medel från vinsten av guldförsäljningen till PRGT.

Våren 2016 medgav riksdagen att Riksbanken ingick ett avtal med IMF om ett lån för att finansiera kreditgivningen i PRGT (framst. 2015/16:RB3, bet. 2015/16:FiU40, rskr. 2015/16:180). Kreditavtalet fick som högst uppgå till 500 miljoner SDR, då motsvarande ca 5,8 miljarder kronor. Avtalet skulle löpa till slutet av 2024 och lånen skulle vara återbetalda senast 2034 eftersom återbetalningstiden i PRGT är tio år. I sitt ställningstagande tog utskottet upp frågan om huruvida utlåning till låginkomstländer ingick i Riksbankens kärnverksamhet. Multilateralt utvecklingssamarbete är mer en del av utrikes- och biståndspolitiken än en uppgift för centralbanken. Utskottet menade att det fanns skäl att fortsätta att överväga den bredare frågan om ansvarsförhållanden och finansieringen av Sveriges IMF-åtaganden, t.ex. i en kommande översyn av riksbankslagen.

I mitten av juni 2020 medgav riksdagen att Riksbanken ingick ett kreditavtal om ett lån till PRGT på ytterligare 500 miljoner SDR, då motsvarande ca 6,9 miljarder kronor, på grund av den kraftiga efterfrågan på PRGT-lån i spåret av coronapandemin (framst. 2019/20:RB5, bet. 2019/20:FiU57, rskr. 2019/20:347). Avtalet gällde lån som IMF skulle fatta beslut om senast 2024 och som kunde dras på t.o.m. 2029. Lånen skulle vara återbetalda senast 2039.

Vid samtliga tillfällen motionerade Sverigedemokraterna om att riksdagen borde avslå Riksbankens framställning (mot. 2012/13:Fi1, 2012/13:Fi16, 2015/16:3326 och 2019/20:3619). Vid samtliga tillfällen avslag riksdagen motionerna.

Ytterligare information

Lånemedel till PRGT

För närvarande är det 18 länder som lånar ut medel till PRGT, nämligen: Australien, Belgien, Brasilien, Danmark, England, Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Kina, Korea, Nederländerna, Norge, Saudiarabien, Schweiz, Spanien, Sverige och Tyskland.

Länder som preliminärt utlovat bidrag till RST

Hittills har 14 länder preliminärt lovat att bidra till RST, nämligen: Australien, Brasilien, England, Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Kina, Korea, Nederländerna, Saudiarabien, Schweiz, Spanien och Tyskland.

Utskottets ställningstagande

Till följd av bl.a. coronapandemin och de ekonomiska effekterna av Rysslands invasion av Ukraina har låginkomstländernas efterfrågan på lån från IMF:s fond PRGT ökat kraftigt. För att möta den ökade efterfrågan har IMF frågat de nuvarande långivarna till fonden, inklusive Sverige, om de kan bidra med ytterligare lånemedel. Enligt IMF skulle ett tillskott på totalt 12,6 miljarder SDR (motsvarande ca 175 miljarder kronor) täcka låginkomstländernas lånebehov t.o.m.2024.

Riksbanken föreslår i framställningen att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal med IMF om en kredit till IMF på ytterligare 150 miljoner SDR (motsvarande ca 2 miljarder kronor) för lån till låginkomstländer via PRGT, utöver den kredit på 1 miljard SDR som Sverige redan bidrar med.

Utskottet anser att det är viktigt att Sverige på olika sätt deltar i det multilaterala utvecklingssamarbetet. Sverige bidrar sedan länge med medel till räntesubventionerna i PRGT och sedan sex år tillbaka även med lånemedel. Utskottet har därför inga invändningar mot Riksbankens förslag utan anser, i likhet med Riksbanken, att det är rimligt att Sverige ställer ytterligare lånemedel till förfogande för att möta låginkomstländernas ökade lånebehov.

Av samma anledning anser utskottet att Sverige även bör delta som finansiär av IMF:s nya fond RST som ska erbjuda lån till låginkomstländer och ekonomiskt sårbara medelinkomstländer för finansiering av strukturella reformer med fokus på klimatomställning och pandemiberedskap. Utlåningen ska vara mer långsiktig än IMF:s normala utlåning med en löptid på upp till 20 år och en amorteringsfrihet på upp till 10,5 år. IMF bedömer att efterfrågan på lån från RST kommer att uppgå till ca 33 miljarder SDR, motsvarande ca 460 miljarder kronor. Enligt Riksbanken har Sverige och den nordisk-baltiska valkretsen i IMF varit starkt engagerade i utformningen av fonden för att se till att den kompletterar IMF:s nuvarande utlåning och att det finns ett gediget kreditthanteringsramverk på plats för att säkerställa lånens kreditkvalitet.

Riksbanken föreslår att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal med IMF om en kredit till IMF på 637 miljoner SDR (motsvarande ca 9

miljarder kronor) för utlåning via RST. Storleken på beloppet är enligt Riksbanken rimligt i relation till Sveriges ägarandel i IMF och betydelse i världsekonomin.

För att Sverige ska kunna delta i RST och Riksbanken ska kunna skriva ett avtal med IMF om en kredit för utlåning krävs emellertid att Sverige även anslår budgetmedel till RST motsvarande ca 2 procent av Riksbankens planerade kredit till fonden. Budgetmedlen ska vara en del av fondens finansiella buffert för eventuella kredit- och likviditetsrisker i samband med utlåningen.

Sammanfattningsvis anser utskottet att riksdagen bör medge att Riksbanken ingår avtal med IMF om en ytterligare kredit på 150 miljoner SDR för utlåning via IMF:s fond PRGT, utifrån de förutsättningar som Riksbanken anger i framställningen. Riksdagen bör också medge att Riksbanken ingår avtal med IMF om en kredit på 637 miljoner SDR för utlåning via IMF:s nya fond RST under de förutsättningar som Riksbanken anger i framställningen och förutsatt att budgetmedel anslås till RST.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2021/22:RB3 Medgivande för Riksbanken att ingå avtal om lån till Internationella valutafonden (IMF):

1. Riksdagen medger att Riksbanken får ingå avtal om kredit till Internationella valutafonden (IMF) för dess fond som riktar sig till låginkomstländer, Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT), med ett belopp om 150 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR), motsvarande cirka 2 miljarder kronor.
2. Riksdagen medger att Riksbanken får ingå avtal om kredit till Internationella valutafonden (IMF) för dess hållbarhetsfond som riktar sig till låg- och medelinkomstländer, Resilience and Sustainability Trust (RST), med ett belopp om 637 miljoner SDR, motsvarande cirka 9 miljarder kronor, förutsatt att budgetmedel anslås till RST och Sverige bidrar till RST som helhet.